

Edmund Trempała
WSP Bydgoszcz

CELE I ZADANIA TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ DZIECI

Życie społeczne staje się coraz bardziej skomplikowane i dostarcza człowiekowi znacznie więcej bodźców rozwojowych niż życie w dawnych okresach historycznych. Przyczyna tego stanu tkwi w rozwoju w nieapotykaną w dziejach ludzkości rewolucji naukowo-technicznej. Za sprawą nauki opanowuje się nowe, dotychczas nieznaną energię mechaniczną, konstruuje się coraz to bardziej sprawne i wielofunkcyjne maszyny, które służą człowiekowi¹⁾. W wyniku tego następują przeobrażenia w procesach produkcji wszelkich dóbr materialnych i duchowych. Sytuacja ta pozwala produkować dobra i zaspokajać potrzeby człowieka w skali dotychczas nie spotykanej. To z kolei wpływa na zmianę codziennych warunków życia ludzi i w konsekwencji na kształtowanie się ich osobowości²⁾. Dodajmy do tego, że osiągnięcia współczesnej nauki i techniki są tak wielkie, iż budzą najwyższy podziw. Ostatnie odkrycia, takie jak: rozbięcie jądra atomowego, opanowanie produkcji nowych syntetycznych materiałów zastępujących tradycyjne surowce, odkrycie znaczenia kwasów nukleinowych, zastosowanie półprzewodników, przeszczepianie serca ludzkiego, loty kosmiczne i lądowanie ludzi na Księżycu, budzą szczerą radość, ale jednocześnie dezorganizują codzienne życie człowieka. Postęp techniczny oraz zmiany na różnych odcinkach życia są tak wielkie, że psychiczna pojemność człowieka niejednokrotnie

1) Lewi-Strauss, Rasa a historia (dzieło zbiorowe wyd. przez UNESCO pt. Rasa a historia) Warszawa 1961

2) J.Friedemann, Maszyna i człowiek. Problem człowieka w cywilizacji maszynowej. Warszawa 1960.
A.Gelen, Der Mensch, seine Natur und seine Stellung in der Welt, Bonn 1955

za tym rozwojem i zmianami nie nadąża. Zmienia się otaczający nas świat, zaś powoli jednak zmienia się osobowość człowieka³⁾. Warto podkreślić, że człowiek, który nie opanowuje na bieżąco problematyki postępu technicznego, z czasem zubożeje wobec bardzo istotnych zagadnień dla życia psychicznego, politycznego, obywatelskiego, ekonomicznego i innych dziedzin; jak wskazują badania można ewentualnie tolerancyjnie podchodzić do ludzi wówczas, gdy nie zastanawiają się, dlaczego słyszą głos w słuchawce telefonu, dlaczego gra radio, telewizor odbiera obraz z wielkiej odległości. Jednak w dziedzinie pracy zawodowej i działalności społecznej stopień zainteresowania postąpem technicznym, technologią procesów produkcji i zaangażowania nie może być obojętny nikomu. Nowe warunki pracy, które są następstwem cywilizacji zmuszają człowieka w środowisku pracy do poznania i opanowania nowych, nieznanych dotychczas procesów technologicznych, metod pracy, maszyn i urządzeń, zmuszają do zerwania z nawykowym myśleniem, do rewizji skali wartości oraz moralno-społecznych rewizji postaw. Te nowe warunki zmuszają równocześnie do pełnienia różnych ról społecznych z pełnym zaangażowaniem, a jednocześnie pozostawiają ludziom dużo wolnego czasu, który z kolei winni kulturalnie spędzać - a tego muszą również uczyć się. Nowa technika pociąga za sobą szereg zmian w warunkach życia człowieka, w jego środowisku pracy i odpoczynku. Stąd też wszelkie zmiany muszą być wyraźnie śledzone przez organizatorów wychowania. Wszelkie konsekwencje cywilizacji, a szczególnie te, które powodują istotne przeobrażenia w procesach wychowawczych, wymagają stałego ich analizowania i rozwiązywania.

Cywilizacja poprzez rozwój naukowy, swoje wynalaski, postęp higieny i medycyny powoduje spadek śmiertelności, wydłuża okres życia i ogranicza znacznie zapadalność na wiele chorób. Równocześnie powoduje ogromny wzrost przyrostu naturalnego. Przypomnijmy, że zaludnienie świata wzrasta niewspółmiernie szybko od lat minionych. Na przykład w latach 1650-1750 rocz-

3) Arwid Hansen, O sztuce wypoczynku, Warszawa 1968, s. 8

ny współczynnik wzrostu wynosił 0,4%, w drugim stuleciu 1750-1850 - 0,5%, a w latach 1850-1950 - 0,8%⁴⁾. Im bliżej naszych czasów, tym bardziej ten współczynnik się zwiększa. W okresie 1920-1950 wynosił on 1%, w latach 1950-1961 podniósł się do 1,8%, a ostatnio wynosił już 2%⁵⁾. Czynniki demograficzne wywołują liczne zmiany w życiu społecznym. Gęstość zaludnienia, płodność i tempo przyrostu naturalnego, demograficzny skład ludności (wg płci i wieku) wpływają na procesy ekonomiczne i społeczne, na podaż siły roboczej, strukturę zatrudnienia, powodują przestrzenne przemieszczanie się ludności⁶⁾. Mają wpływ na produkcję, jak i stopę życiową ludności⁶⁾, a równocześnie na klimat społeczny środowisk wychowawczych.

Jak już powiedzieliśmy wcześniej, czynniki demograficzne mają wpływ na przemieszczanie się ludności. Jesteśmy świadkami wielkiej ruchliwości przestrzennej na całym świecie, na każdym kontynencie, w tym również w naszym kraju. Migracje są szczególnie nasilone między wsią i miastem. Dodajmy dla przykładu, że w 1800 r. 2,4% ludności świata żyło w miastach o zaludnieniu 20 tys. i więcej, a w 1950 r. - 20,9%. Jeżeli proces wzrostu będzie postępował tak jak dotychczas, to w 2000 r. - 45% a w 2050 r. - 90% ludności będzie żyć w skupiskach typu miejskiego⁷⁾. W roku 1800 nie było ani jednego miasta o zaludnieniu ponad 1 mln., a w 1950 r. było ich już 49.⁸⁾ Współcześnie istnieje silna dążność do skupienia się ludności wokół wielkich metropolii, np. prawie co trzeci mieszkaniec Danii żyje w strefie Kopenhagi, co piąty mieszkaniec Wielkiej Brytanii żyje w Londynie, co dziesiąty mieszkaniec Francji, USA, Japonii żyje w obrębie stref metropolitalnych Paryża, Nowego Jorku i Tokio⁹⁾. Ten proces skupiania się ludności wokół

4) P.M.Hauser World Population Trends "Sociology and Social Research" Vol 36, nr 2, 1954 (za J.Ziółkowskim, Urbanizacja miasta, osiedla, 1965 s. 18).

5) World Population 1963, Population Bulletin, Vol 19, nr 6, 1963 s. 138.

6) Por. J.Ziółkowski, Urbanizacja miasta, osiedla, s. 21-24.

7) K.Davis, The Origin and Growth of Urbanization in the World, American Journal of Sociology, Vol 60, nr 5, 1955, s.433-434 (Cyt. za J.Ziółkowskim).

8) J.Ziółkowski, tamże s. 25

9) J.Ziółkowski, op. cit. s. 25

wielkich miast daje się zauważać również w Polsce. Miasto umożliwiło imigrantom lepszy wybór drogi życiowej, awans społeczny i kulturowy. Szczególnie ułatwia wybór pracy i oferuje każdemu dużo czasu wolnego, a jednocześnie uwalnia ludzi od "pręgierza" kontroli społeczności wiejskiej. W inny sposób zaczynają się kształtować stosunki społeczne. Zdepersonalizowane role społeczne, a bogata styczność społeczna powodują, iż stosunki wzajemne cechuje rezerwa, przelotność kontaktu i inne.

Konsekwencją procesu urbanizacji jest tworzenie się całkowicie innego środowiska mieszkalnego. Powstają nowe miasta, rozbudowują się istniejące miasta, osiedla i wsie. Zmienia się cały nasz kraj.

Procesom urbanizacji towarzyszy postęp kultury materialnej, która zmienia gruntownie warunki życia współczesnych ludzi¹⁰⁾. Nieodłączną cechą współczesnej cywilizacji są bardzo szybkie zmiany, które do tej pory były raczej niezauważalne, dokonywały się powoli, rozkładały się na stulecia, a styl życia ludzi był stylem ustabilizowanym¹¹⁾. Normy społeczne obowiązujące w jednym pokoleniu przestają obecnie obowiązywać w drugim. Ideały, którym hołdowali rodzice, stają się anachronizmem dla ich dzieci. Wiedza rodziców szybko staje się przestarzałą. Ich autorytet słabnie¹²⁾. Za życia jednego pokolenia dokonują się ogromne przemiany w warunkach bytowania i pracy, w strukturze społecznej, w polityce, w teoriach naukowych. Zmienność ta pisze B. Suchodolski stwarza zupełnie nowe sytuacje. Nie tylko zaostrza przeciwieństwa między pokoleniami, ale w szczególny sposób zmienia życie jednostki, ponieważ stawia jej znacznie wyższe wymagania w zakresie formułowania postawy wobec świata¹³⁾.

Rozwój nauki i techniki sprzyja rozwojowi masowych środków komunikacji. Dynamiczny rozwój radia, tv, telefonu, kina, prasy i książki powoduje natychmiastowe przekazywanie myśli

10) R. Wroczyński, tamże s. 52 (wskazuje na zacierające się różnice między miastem a wsią).

11) B. Suchodolski, *Pedagogika*, Warszawa 1970, s. 52.

12) Por. J. Ziłkowski, tamże s. 32

13) B. Suchodolski, tamże s. 52

ludzkiej, słowa, gestu z jednego regionu w drugi lub z jednej strony świata w drugą. To właśnie publikatory wydobywają całe narody z izolacji geograficznej i społecznej. Umożliwiają one porównanie swego bytu z bytem innych, umożliwiają konfrontację sądów, wartościowań, gustów, postaw, dążeń ludzkich. Umożliwiają utrzymanie stałej łączności z szerszym światem. Masowe środki komunikacji powodują, iż człowiek jest pod stałym oddziaływaniem scentralizowanych informacji, co powoduje upodobnianie się jednostek i grup¹⁴⁾. One to sprawiają, że młodzi ludzie zaczynają kształtować swoją osobowość coraz bardziej pod wpływem kontaktu z dobrami kultury upowszechnianej drogą masowej komunikacji¹⁵⁾.

W społeczeństwie naszym po drugiej wojnie światowej do głosu doszły grupy społeczne, które do tej pory stały na ubo-
czu. Secjalizm powołał szereg rzesze ludzi, masy ludzi do współdziałania w kierowaniu życiem społecznym i udostępnił ko-
rzystanie ze zdobyczy kultury. Życie społeczne zaczyna być or-
ganizowane w coraz większej mierze na zasadach samorządu
lokalnego czy też robotniczego w zakładach pracy.

Występowanie masowych procesów społecznych pociąga za sobą masowe potrzeby i sposoby ich zaspokajania. Komunikacja kolejowa, PKS-owa, samochodowa, motoryzacja, czytelnictwo książek i gazet, wykształcenie, tv, radio, telefon, wczasy, turystyka, wszelkie rozrywki są udziałem ogromnych rzesz ludzkości¹⁶⁾. I te zjawiska społeczne nie mogą być obojętne organizatorom wychowania.

Cywilizacja współczesna powoduje coraz bardziej powiązany system współzależnych od siebie elementów. Jakkolwiek zaburzenia w jednym ośrodku mogą spowodować szereg zaburzeń w całym systemie urządzeń czy też procesów. Na przykład dom mieszkalny dawniej stanowił autonomiczną niejako jednostką przestrzenno-techniczną. Obecnie jest on tylko częścią całego układu uzależnioną w swym funkcjonowaniu od funkcjonowania całości. Przejściowy np. brak pary lub wody w centralnej kotłowni,

14) J. Ziśkowski, tamże s. 33

15) R. Wróczyński, tamże s. 35

16) J. Ziśkowski, tamże, s. 33

gazu, prądu, wody paraliżuje tok życia społecznego. Zakłócenia komunikacji w mieście na trasie mogą grozić chaosem¹⁷⁾. Cywilizacja stanowi mechanizm zintegrowany. Pomiedzy wszystkimi elementami zachodzi ścisła zależność.

Wraz ze zmianami techniczno-ekonomicznymi przeobrażeniom ulega struktura społeczna, model rodziny, zmieniają się postawy i preferencje ludzkie¹⁸⁾. Wszelkie zmiany techniczne i ekonomiczne mają wpływ na warunki życia dzieci, młodzieży i dorosłych w ich miejscu zamieszkania, w środowisku nauki i pracy oraz w miejscu wypoczynku. Słowem cywilizacja współczesna stwarza coraz nowsze warunki życia ludzkiego we wszystkich dziedzinach. Wszystko to wymaga od obywateli znacznie większego niż dawniej poziomu umysłowego i moralnego, pogłębionej i zrjonalizowanej świadomości obowiązków społecznych, jak również świadomości następstw, jakie wynikają z własnego postępowania¹⁹⁾.

Jakkolwiek cywilizacja (urbanizacja i uprzemysłowienie kraju) przyniosła duże wartości, to również jej następstwem są skutki ujemne. Na przykład anonimowość życia miejskiego rozluźniła więzy grup lokalnych. Społeczność nie umiejąca żyć w tych nowych układach poczuła się zbyt swobodna, a niejednokrotnie ignoruje podstawowe zasady współżycia społecznego, co się ujemnie odbija w stosunkach społecznych, w środowiskach lokalnych, w środowisku pracy i w wychowaniu dzieci. Przykładem tego może być powiększająca się liczba sierotwa społecznego²⁰⁾.

W skali przeobrażeń, jakie dokonały się w Polsce, tego rodzaju zjawiska były nie do uniknięcia. Jednak szeroko zorganizowany proces wychowawczy, jak to podkreślają badacze problemu, może i powinien zapobiec postępowi tych negatywnych tendencji antyspołecznych. W tej sytuacji wzrastać powinno za-

17) Por. J. Ziółkowski, tamże, s. 35

18) Por. J. Ziółkowski, tamże s. 17

19) B. Suchodolski, *Pedagogika*, T II 62, s. 375, *Świat człowieka a wychowanie*. Warszawa 1967

20) *Recznik Statystyczny* 1966 r.

Interesowanie problematyką wychowania nie tylko przez nauczycieli i pracowników nauki, ale również wszystkich tych, którzy w codziennej pracy kierują zespołami ludzkimi lub mają styczność z ludźmi z tytułu pełnienia pewnych funkcji społecznych.

Ten stan rzeczy wymaga popularyzacji wiedzy związanej z wychowaniem wśród tych wszystkich, którzy bezpośrednio lub pośrednio mają w swej pracy zawodowej lub społecznej do czynienia z problemami wychowawczymi. Chodzi przy tym o upowszechnienie wiedzy o wychowaniu w taki sposób, który ukazałby powiązanie tej problematyki z różnymi zjawiskami i procesami współczesnego życia i który eksponowałby wychowanie jako jeden z integralnych składników tego życia.

Jak już powiedzieliśmy zwiększenie udziału ludzi w realizacji ogólnospołecznych celów oraz współdecydowanie o różnych dziedzinach życia jest cechą charakteryzującą nasz system społeczny. Włączenie młodzieży do udziału w tym procesie wymaga właściwego jej wychowania przy bardziej efektywnej pracy szkoły oraz planowej i intensywnej pomocy całego społeczeństwa. Dają temu wyraz zadania przebudowy edukacji narodowej i upowszechniania wykształcenia średniego nakreślone przez VI Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Uchwały Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej "O zadaniach narodu i państwa w wychowaniu młodzieży i jej udziale w budowie socjalistycznej Polski", które zmiierają w kierunku zapewnienia młodemu pokoleniu gruntownego wykształcenia i dobrego wychowania, opartego na podstawach naukowych i przedującej praktyce pedagogicznej przy rosnącym udziale wychowawczym całego społeczeństwa.

VI Zjazd Partii wskazał na konieczność gruntownej przebudowy całego systemu edukacji, unowocześnienia i intensyfikacji wychowania. Pełna realizacja tych zadań uzależniona jest od konkretnej i systematycznej pomocy zorganizowanego zaplecza społecznego i mobilizacji społecznych sił w poszczególnych środowiskach, w tym szczególnie TPD.

Współcześnie należy uznać potrzebę rozwinięcia szeregu działań wychowawczych, w których aktywnie uczestniczyć powinny szkoły, rodzice, zakłady pracy, organizacje społeczne i kulturalne, środki masowego przekazu, wojsko i inne środowiska wy-

chowawcze, które ukształtowały się w procesie rozwoju społecznego. Dodajmy do tego, że każdy człowiek może należeć i należy do kilku zbiorowości równocześnie. Na przykład robotnik może być równocześnie członkiem załogi produkcyjnej, członkiem partii politycznej i organizacji związkowej, mieszkając w osiedlu jest członkiem osiedlowej społeczności terytorialnej, należy do rodziny, a równocześnie może być członkiem organizacji społecznej itp. Ta różnorodność form życia, w których człowiek uczestniczy wpływa na jego rozwój biopsychospołeczny. Szczególnie silny wpływ wywierają wszelkie zdarzenia, których doświadcza, działalność, jaką podejmują ludzie, z którymi się styka, rzeczywistość, w której uczestniczy oraz postawy, jaką wobec niej zajmuje. Oibrzymi potencjał wychowawczy tkwi w charakterze organizacji i stosunków panujących w tych zbiorowościach. Osobowość każdego człowieka, a szczególnie dzieci i młodzieży, kształtuje się w powiązaniu z jego otoczeniem. Wszelkie zmiany, jakie zachodzą w jego zachowaniu, wiążą się ze zmianami w otaczającym go środowisku. Stąd też problem planowej organizacji całokształtu środowiska nie może być objęty tym wszystkim, którzy są za wychowanie odpowiedzialni bezpośrednio i pośrednio. Stąd też należy zadbać, aby wychowanie było organizowane coraz bardziej świadomie wszędzie tam, gdzie przebywa dziecko - w szkole, w rodzinie, domu mieszkalnym, bloku zbiorowym, zespole bloków i w ich obrębach, tworząc w nich kontury ośrodka życia społecznego, wszechstronnie wychowawczo zorganizowanego. Dostatecznie wiele faktów ukazuje, że optymalna organizacja środowiska wychowawczego zależy od stopnia skoordynowanej pomocy i współpracy wszystkich instytucji funkcjonujących w środowisku lokalnym. Wśród wielkości i rozmaitych zbiorowości instytucji działających w obrębie zamieszkania dzieci i młodzieży, które mogą i powinny włączyć się w domowy proces wychowania, funkcjonuje Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, które może spełniać część zadań dotychczas spełnianych przez instytucje państwowe, jak również może być dla swoich członków polem działania realizującym praktyczną wartość przyjętych celów. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci jako organizacja opiekuńczo-wychowawcza może uczynić bardzo wiele w tworszeniu jedne-

ltego frontu wychowania polegającego na realizacji celów wychowania socjalistycznego poprzez wszystkie liczące się środowiska wychowawcze. Istotnym elementem tych organizacyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych powinna być świadomość celów. Wiemy, że nie można mówić o wychowaniu, jego organizacji w oderwaniu od celów, którym ma ono służyć. Działalność instytucji czy ludzi może zasługiwać na miano wychowawczej, gdy towarzyszy jej świadomość celu, jaki ma być w jej toku i przez nią realizowany.

Cele są wizją nie tylko tego, co jest, lecz tego, co być powinno, tego, co pożądane i postulowane.

Celem TPD powinno być zapewnienie rodzinie i państwu pomocy w socjalistycznym wychowaniu młodego pokolenia Polski Ludowej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na uzupełnienie i pogłębienie oraz upowszechnienie treści realizowanych w państwowym systemie opiekuńczo-wychowawczym.

Jednocześnie TPD powinno stanowić kuźnię terenów działalności społecznych, oddanych ideałom wychowawczym socjalistycznego humanizmu, oraz pełnić funkcję lokalnego "ośrodka czujności"²¹⁾ w zakresie opieki i pomocy rodzinie oraz dzieciom we wczesnym i późniejszym dzieciństwie.

Cele te mogą być realizowane poprzez szereg kompleksowych następujących zadań:

1. Zrzeszanie wszystkich ludzi, którzy chcą działać dla dobra dziecka, na płaszczyźnie wychowania socjalistycznego TPD powinno być masową organizacją rodziców i tych wszystkich, którzy pragną bezinteresownie, na miarę swoich sił, możliwości i potrzeb rozszerzać opiekę oraz intensyfikować wychowanie dzieci i młodzieży w szkole i w miejscu zamieszkania.
2. Rozwijanie inicjatyw społecznych i wdrażanie w życie jednolitego programu wychowania socjalistycznego. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci powinno wyzwolić i uruchomić inicjatywy społeczne na rzecz tworzenia jednoli-

21) A. Kamiński, Funkcje pedagogiki społecznej, Warszawa 1974, s. 311

tego frontu wychowania i opieki nad dzieckiem w rodzinie, szkole, wszystkich środowiskach pozaszkolnych.

Ponadto Towarzystwo powinno współdziałać ze wszystkimi instytucjami wychowawczymi we wdrażaniu jednolitego programu wychowania, wykorzystując do tego celu wszystkie swoje siły i możliwości.

3. Stwarzanie w szeregach organizacji warunków umożliwiających i zachęcających do stałego podnoszenia kultury pedagogicznej. TPD powinno organizować pomoc rodzinie w dobrym spełnieniu przez nią funkcji wychowawczych i opiekuńczych. Szczególną pomocą należy otoczyć rodziny wielodzietne, rozbite i społecznie nieprzystosowane. Pomoc tą powinna dotyczyć przede wszystkim podwyższenia kultury pedagogicznej.

Świadomi rodzice, posiadający wiedzę pedagogiczną, lepiej i pełniej będą spełniać swoje obowiązki wobec dzieci. Ponadto wzrost kultury pedagogicznej w całym naszym społeczeństwie przyczyni się do zwiększania skuteczności wychowania młodej generacji. Realizacja tego zadania wymaga: organizowania i współdziałania w upowszechnianiu kultury pedagogicznej i poradnictwa wychowawczego dla rodziców poprzez współdziałanie w tworzeniu odpowiednich form instytucjonalnych oraz uczestniczenie w pracach innych instytucji i organizacji prowadzących kształcenie pedagogiczne; rozwijania różnych form oddziaływania na rodziny zdemoralizowane, które zaniedbują obowiązki wobec własnych dzieci; przygotowania zespołów ludzi, którzy podjęliby się indywidualnej pomocy tym rodzinom.

4. Wspomaganie rozwoju dziecka.

Wspomaganie rozwoju dzieci powinno wyrażać się przez współdziałanie w zapewnieniu im bezpieczeństwa, organizowania właściwej opieki higieniczno-sanitarnej, racjonalne organizowanie czasu wolnego w miejscu zamieszkania oraz stworzenie warunków do ruchu na świeżym powietrzu i uprawiania różnych sportów. Zadania te można realizować poprzez: rozszerzanie oddziaływania wychowawczego na dzieci i młodzież w środowisku zamieszkania,

wspomaganie rozwoju fizycznego dzieci oraz ochronę ich zdrowia, zabezpieczenie dziecka w czasie zabawy na dworze, ochronę przed wypadkami utonięć, porażeniami, zatruciami, rozszerzanie i ulepszanie warunków do uprawiania przez dzieci sportu i ćwiczeń fizycznych w szkole i w miejscu zamieszkania.

5. Mobilizowanie społeczeństwa, a przede wszystkim rodziców, do społecznej pracy w wychowaniu i opiece nad dziećmi i młodzieżą.

TPD powinno mobilizować społeczeństwo i dążyć z pomocą bezpośrednią i pośrednią w zakresie tworzenia korzystnych warunków do uzyskiwania powodzenia w rozwoju intelektualnym. W tym celu powinno wspólnie z innymi instytucjami, a szczególnie ze szkołą i komitetem rodzicielskim, podejmować zadania opiekuńcze dotyczące: badania sytuacji środowiskowej dziecka wstępującego do szkoły, organizowania zajęć wyrównawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym, organizowania dożywiania, pomocy stypendialnej, pomocy w wyrównywaniu braków wśród dzieci mających trudności w nauce i szeroko rozumianej pracy szkół środowiskowych oraz organizowania zajęć mających na celu właściwe wykorzystanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.

6. Rozwijanie opieki wychowawczej nad dziećmi i młodzieżą potrzebującej pomocy.

TPD powinno zająć się środowiskami zaniedbującymi dzieci. W tym celu powinno stwarzać dzieciom pozbawionym opieki zastępcze środowiska wychowawcze, jak również współdziałać z instytucjami na rzecz pomocy dziecku społecznie niedostosowanemu. Ponadto powinno rozwijać pomoc i opiekę nad dzieckiem upośledzonym poprzez stwarzanie warunków wczesnej interwencji medycznej, pedagogicznej i pomocy społecznej, organizowanie i prowadzenie zdrowotnych kolonii letnich, zimowych, klubów, wycieczek itp.

7. Współdziałanie ze wszystkimi instytucjami wychowania w stwarzaniu jak najlepszych warunków rozwoju i wycho-

wania dzieci i młodzieży.

Pomyślna realizacja celów jest uwarunkowana szeroką współpracą teoretyczną ze wszystkimi instytucjami wychowawczymi funkcjonującymi w środowisku życia dzieci i młodzieży. Szczególnie bliski kontakt należy podjąć (oprócz rodziny i szkoły) z komitetami rodzicielskimi i opiekuńczymi, z FJN, komitetami osiedlowymi, związkami zawodowymi, spółdzielczością, ligą kobiet, MO, organizacjami młodzieżowymi, zakładami pracy. Pamiętać przy tym należy, aby koło TPD nie przekształciło się w organizację wewnętrzną szkoły czy nawet instytucji.

TPD może odegrać pożyteczną rolę zarówno jako inicjator, jak również aktywny bezpośrednio uczestnik działalności opiekuńczo-wychowawczej.

W naszych rozważaniach ukazaliśmy potrzebę podejmowania wychowania zorganizowanego w placówkach intencjonalnych, jak również w miejscu zamieszkania dzieci i młodzieży. W tej pracy opiekuńczo-wychowawczej niezbędną jest społeczna inicjatywa i wysiłek członków TPD. Podjęliśmy próbę określenia celów i zadań towarzystwa. Zdając sobie sprawę, że przedstawiony zarys nie wyczerpuje możliwości organizacji, która pełniąc funkcję zorganizowanego zaplecza społecznego powinna skupiać siły społeczne środowiska w celu włączania się do pracy opiekuńczo-wychowawczej zawsze i wszędzie, gdzie dobro dziecka tego będzie wymagało.